

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ**

Αθήνα, **09-04-2024**

Αριθ. Πρωτ. : **28570 - 09-04-2024**

Ταχ. Δ/ση : Πλατεία Κάνιγγος
Ταχ. Κώδικας : 10677
Τηλέφωνο : 210 3893572
Email : gen-sec@mindev.gov.gr

ΠΡΟΣ : Υπηρεσία Συντονισμού
Γραφείο Κοινοβουλευτικών Θεμάτων

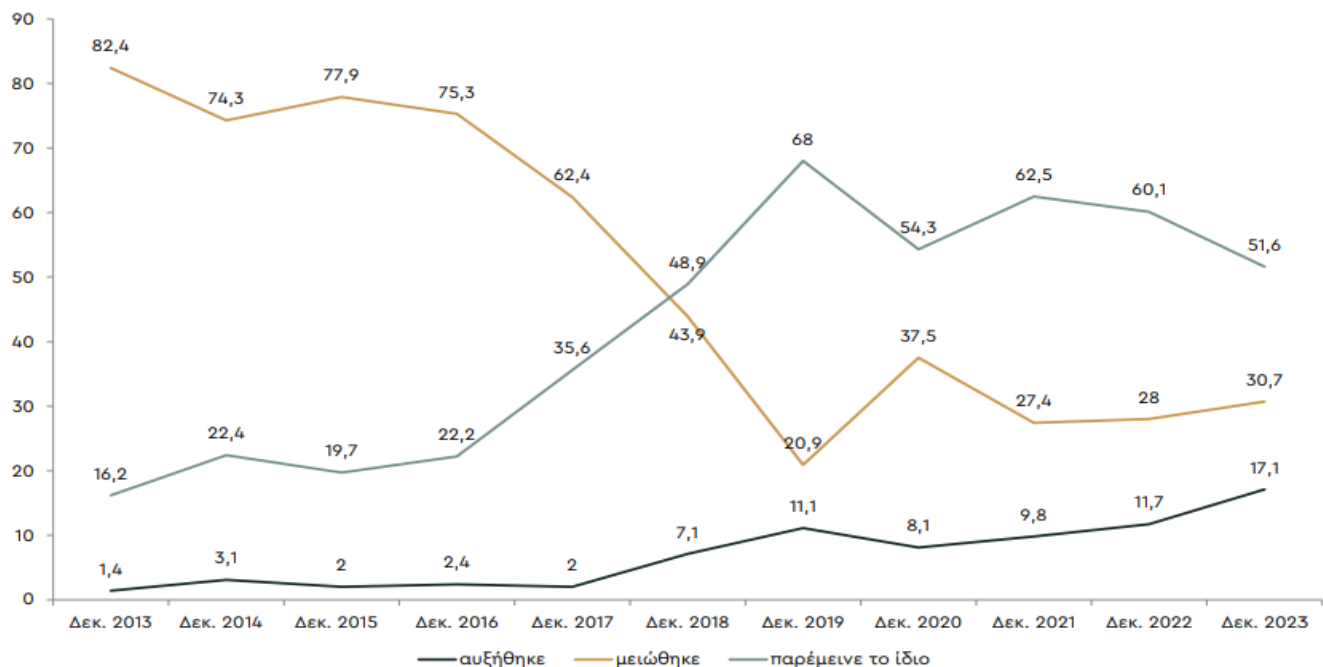
Θέμα: «Απάντηση στην με αριθμό 3789/14-03-2024 Ερώτηση των βουλευτών της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ με θέμα «Οι τιμές αγροτικών προϊόντων από το χωράφι στο ράφι».

Σχετ: Το με αρ. πρωτ. 22056/15-03-2024 υπηρεσιακό σημείωμα της Υπηρεσίας Συντονισμού

Σε απάντηση της με αριθμό 3789/14-03-2024 Ερώτησης των βουλευτών της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ με θέμα «Οι τιμές αγροτικών προϊόντων από το χωράφι στο ράφι», και σε ό,τι αφορά στις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, σας γνωρίζουμε ότι, σχετικά με όσα αναφέρονται από τους ερωτώντες Βουλευτές περί της έρευνας του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ, ότι η ετήσια έρευνα του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ παρουσιάζει αντίστοιχα ή καλύτερα αποτελέσματα από το παρελθόν σε μία σειρά ετών από το 2013 έως και το 2023. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα αποσπάσματα από την τελευταία ετήσια έρευνα του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ για το έτος 2023 που υποστηρίζουν ότι πράγματι η ελληνική οικονομία, από τον Ιούλιο του 2019 έως και σήμερα, παρουσιάζει μία διαρκώς βελτιούμενη εικόνα σχετικά με τα εισοδήματα και το βιοτικό επίπεδο των καταναλωτών, παρά τις ισχυρές και διαδοχικές κρίσεις που συγκλόνισαν και συγκλονίζουν την παγκόσμια οικονομία από το Μάρτιο του 2020.

Ειδικότερα, στη σελίδα 13 της έρευνας του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ 2023 προβάλλεται το ακόλουθο διάγραμμα:

Γράφημα 1. Μεταβολή ετήσιου εισόδηματος σε σχέση με το προηγούμενο έτος
-Συγκριτικό Γράφημα-

Από το παραπάνω διάγραμμα προκύπτει ότι από το τέλος του 2019, το ποσοστό των νοικοκυριών που υποστηρίζει ότι αυξήθηκε το εισόδημά του το τελευταίο έτος αυξάνεται διαρκώς επιτυγχάνοντας το 2023 ποσοστό ρεκόρ 17,1%, δηλαδή 8,5 φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό το 2017. Αντίστοιχα, το ποσοστό των πολιτών που δηλώνουν ότι το εισόδημά τους μειώθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος είναι το 2023 υποδιπλάσιο (30,7% έναντι 77,9%) του αντίστοιχου ποσοστού το 2015.

Αντίστοιχα, στη σελίδα 17 της έρευνας του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ 2023 παρουσιάζεται, στον Πίνακα 1, η εισοδηματική διάρθρωση των νοικοκυριών το 2023. Βάσει της αντίστοιχης έρευνας του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ το 2017 παρατηρείται η ακόλουθη εικόνα:

Εισόδημα νοικοκυριού	Ποσοστό νοικοκυριών	
	2017	2023
Μέχρι 10.000€	34,2%	20,6%
10.001€ - 18.000€	37,5%	34,6%
18.001€ - 25.000€	14,9%	16,6%

25.001€ - 30.000€	4,3%	14,4%
Άνω των 30.000€	4,2%	11,0%

Από τον πιο πάνω πίνακα παρατηρείται ότι η εισοδηματική κατάσταση των ελληνικών νοικοκυριών, όπως τα ίδια δηλώνουν σύμφωνα με τις ετήσιες έρευνες του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ, έχει βελτιωθεί σημαντικά ο αριθμός των νοικοκυριών, το 2023, με οικογενειακό εισόδημα πάνω από 25.000 € και πάνω από 30.000€ έχει τετραπλασιαστεί σε σχέση με το 2017, ενώ αριθμός των νοικοκυριών με οικογενειακό εισόδημα κάτω από 10.000€ έχει υποδιπλασιαστεί το 2023 σε σχέση με το 2017.

Επιπρόσθετα, στη σελίδα 20 της έρευνας του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ 2023 παρουσιάζεται, στο Γράφημα 7, στοιχεία που αφορούν στην αίσθηση των νοικοκυριών σχετικά με τη δυνατότητα τους να καλύψουν τις βιοτικές τους ανάγκες. Συγκρίνοντας τα στοιχεία αυτά με τα αντίστοιχα στοιχεία της έρευνας του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ 2016 προκύπτει η ακόλουθη εικόνα:

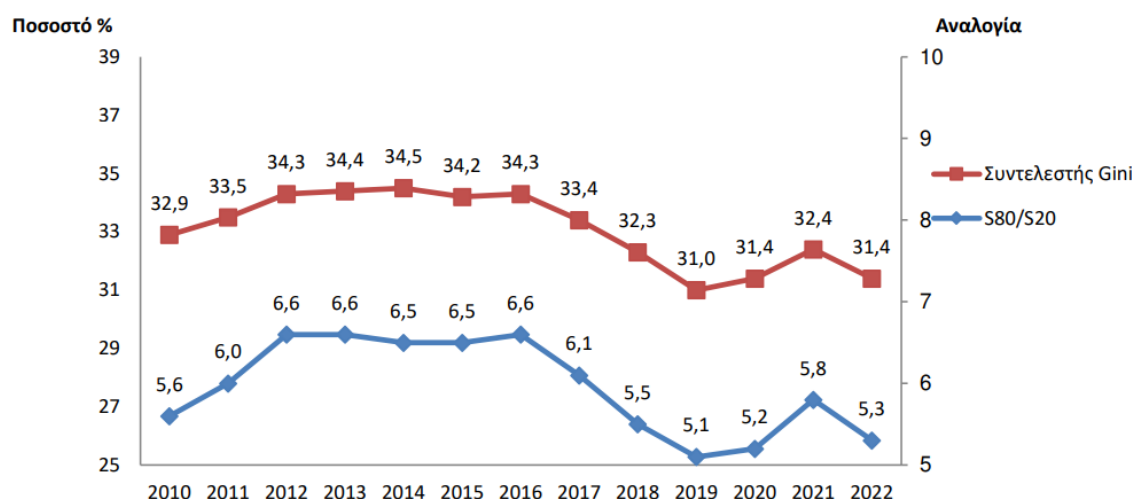
Απάντηση νοικοκυριού	Ποσοστό νοικοκυριών	
	2017	2023
Δεν μπορούν να καλύψουν ούτε τις απολύτως βασικές τους ανάγκες.	14,6 %	15,0 %
Χρειάζεται να κάνουν περικοπές για να καλύψουν τα αναγκαία.	61,1 %	51,8 %
Τα καταφέρνουν χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες.	21,2%	27,1 %
Ζουν άνετα.	3,1%	6,0 %

Από τον παραπάνω πίνακα επίσης επιβεβαιώνεται ότι η εισοδηματική κατάσταση των ελληνικών νοικοκυριών, όπως τα ίδια δηλώνουν σύμφωνα με τις ετήσιες έρευνες του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ, έχει βελτιωθεί σημαντικά ο αριθμός των νοικοκυριών που μπορούν καλύτερα να ανταπεξέλθουν στις καθημερινές τους ανάγκες το 2023 από ότι στο κοντινό παρελθόν, καίτοι η χώρα διέρχεται από μία υπερδιετή ισχυρή διεθνή πληθωριστική κρίση.

Ωστόσο, είναι σαφές ότι ένα σημαντικό ποσοστό των νοικοκυριών, περί το 15%, συνεχίζει να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις για την αντιμετώπιση των βασικών του βιοτικών αναγκών και για το λόγο αυτό, τα μέτρα της Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ακρίβειας είναι στοχευμένα, πρωτίστως, σε αυτές τις κατηγορίες των συμπολιτών μας. Έτσι, πρωτοβουλίες όπως «το καλάθι του νοικοκυριού», οι πρωτοβουλίες ενίσχυσης των ευάλωτων καταναλωτών όπως το «market-pass» και το «fuel-pass», οι διαδοχικές αυξήσεις του κατώτατου μισθού σε ποσοστό μεγαλύτερο από το ύψος του μέσου πληθωρισμού της χώρας, οι επιδοτήσεις των λογαριασμών ρεύματος των νοικοκυριών αφορούσαν, και αφορούν πρωτίστως, το πιο ευάλωτο οικονομικά κομμάτι της κοινωνίας μας, όπως πρέπει πάντοτε να συμβαίνει σε ένα κοινωνικό κράτος Δικαίου.

Αποτέλεσμα της ως άνω πολιτικής της Κυβέρνησης είναι η μείωση των οικονομικών ανισοτήτων στην κοινωνία σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο για την Ελλάδα το 2022¹. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την τελευταία ανακοίνωση της ΕΛΣΤΑΤ για τη μέτρηση των οικονομικών ανισοτήτων στη χώρα μας, παρουσιάζεται η εξέλιξη του δείκτη Gini, μέσω του οποίου μετριέται διεθνώς το εύρος των οικονομικών ανισοτήτων σε μία χώρα:

Γράφημα 1. Δείκτες Οικονομικής Ανισότητας: 2010 – 2022

¹ Τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν στοιχεία.

Gini index score of Greece from 2003 to 2022

Από τα παραπάνω γραφήματα, προκύπτει το συμπέρασμα ότι συντελεστής μέτρησης οικονομικών ανισοτήτων (Gini) είναι ο ιστορικά ο χαμηλότερος που είχε ποτέ η χώρα, παρά την παγκόσμια υγειονομική κρίση της διετίας 2020-2021 και τις γεωπολιτικές κρίσεις που επακολούθησαν.

Σχετικά με όσα αναφέρονται από τους ερωτώντες Βουλευτές περί της «αλματώδους απόκλισης» τιμής παραγωγού και τιμής καταναλωτή, και μάλιστα με συγκεκριμένα παραδείγματα, γίνονται οι ακόλουθες επισημάνσεις:

- οι τιμές ραφίου που αναφέρονται είναι πολύ υψηλότερες από τις επικρατούσες,
- από τα αγροτικά προϊόντα που φεύγουν από το χωράφι, ένα μικρό σχετικά ποσοστό (50-60%) φτάνει στο πιάτο του τελικού καταναλωτή αφού, κατά τη διαλογή τους στα διαλογητήρια αλλά και σε επόμενες φάσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας, μεγάλες ποσότητες κρίνονται μη κατάλληλες/μη ελκυστικές για τον καταναλωτή και είτε απορρίπτονται είτε μετατρέπονται σε άλλες μορφές τροφίμων (π.χ. χυμοί/κομπόστες),
- τα αγροτικά προϊόντα συγκομίζονται σε συγκεκριμένες περιόδους ετησίως αλλά διατίθενται στο καταναλωτικό κοινό (σχεδόν) όλο το έτος. Προφανώς, για να είναι δυνατό αυτό απαιτούνται ψυκτικοί θάλαμοι, οι οποίοι έχουν σημαντικό ενεργειακό κόστος και κόστος ενοικίου,
- τα αγροτικά προϊόντα συσκευάζονται και μεταφέρονται σε μεγάλες αποστάσεις προκειμένου να είναι διαθέσιμα στους καταναλωτές σε μεγάλα αστικά κέντρα. Το κόστος συσκευασίας,

μεταφοράς αλλά και τήρησης των προϋποθέσεων υγιεινής σε όλη αυτή τη διαδρομή επιβάλλει κόστος μεταφοράς, εργατικό κόστος, κόστος απορρίψεων παρτίδων,

ε) οι τελικές τιμές των προϊόντων, καθώς και οι τιμές παραγωγού δεν εξαρτώνται πρωτίστως από τους «μεσάζοντες», σύμφωνα με το σύνηθες λαϊκίστικο αφήγημα, αλλά εξαρτώνται πρωτίστως από τις τιμές των εισαγόμενων ανταγωνιστικών προϊόντων και, τελικά, από τις τιμές που επικρατούν στο διεθνές εμπόριο.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι λογικό ότι οι τιμές αυξάνουν σημαντικά από το «χωράφι στο ράφι» αφού ο τελικός καταναλωτής επιβαρύνεται με όλα αυτά τα κόστη συν το κέρδος στα διάφορα στάδια της εφοδιαστικής αλυσίδας. Και αυτό το φαινόμενο παρουσιάζεται σε όλον τον αναπτυγμένο κόσμο και όχι μόνο στην Ελλάδα.

Ωστόσο, η ελληνική Πολιτεία έχει θεσπίσει κανόνες δικαίου για την αντιμετώπιση πιθανών φαινομένων αθέμιτης κερδοφορίας στην εφοδιαστική αλυσίδα των αγροτικών προϊόντων, όπως τα άρθρα 58 του ν. 4818/2021 και 54 του ν. 5045/2023. Κανόνες δικαίου και μέτρα που δεν έχει λάβει καμία άλλη κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ 2015-2019, στην οποία συμμετείχαν πολλοί από τους ερωτώντες Βουλευτές.

Ειδικότερα, σχετικά με το πρώτο ερώτημα, σας γνωρίζουμε ότι η ΔΙΜΕΑ έχει επιβάλει πρόστιμα ύψους άνω των 15 εκ. ευρώ για την αντιμετώπιση των φαινομένων αθέμιτης κερδοφορίας στο σύνολο των κατηγοριών βασικών καταναλωτικών προϊόντων και, ιδιαίτερα, στα προϊόντα που ενσωματώνουν αγροδιατροφικά προϊόντα.

Σχετικά με το τέταρτο ερώτημα, σας γνωρίζουμε ότι θεσπίστηκαν με το άρθρο 58 του ν. 4818/2021 κανόνες δικαίου που επιτρέπουν στους ελεγκτικούς μηχανισμούς του κράτους να ελέγχουν την αγορά για την αντιμετώπιση του φαινομένου της αθέμιτης κερδοφορίας μέσω της απαγόρευσης της αύξησης του μικτού περιθωρίου κέρδους των επιχειρήσεων που εμπλέκονται στην αλυσίδα παραγωγής και εμπορίας των βασικών καταναλωτικών και αγροτικών προϊόντων. Αντίστοιχες διατάξεις νόμου δεν υπήρξαν ποτέ στο παρελθόν στην Ελλάδα και, συνεπώς, οι έλεγχοι που διεξήγαγαν οι αρμόδιοι ελεγκτικοί μηχανισμοί ήταν, αντιστοίχως, οι πρώτοι που διεξήχθησαν για την περιστολή του συγκεκριμένου φαινομένου. Η ως άνω διαπίστωση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, καμία προηγούμενη Κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ 2015-2019, δεν διεξήγαγε ποτέ ελέγχους για την περιστολή φαινομένων αθέμιτης κερδοφορίας στην εφοδιαστική αλυσίδα των αγροτικών προϊόντων «από το χωράφι στο ράφι».

Επιπρόσθετα, με την παρ. 3 του άρθρου 38 του ν. 5084/2024 προβλέπονται «καθαρές τιμές» στα προϊόντα της πρωτογενούς παραγωγής προκειμένου να περισταλούν φαινόμενα διασποράς αμοιβών ανάμεσα στους κρίκους της εφοδιαστικής αλυσίδας με τη μορφή εκπτώσεων από τους χονδρεμπόρους στους λιανεμπόρους. Επίσης, σας γνωρίζουμε ότι ήδη με τις διατάξεις του άρθρου 54 του ν. 5045/2023 επεκτάθηκε χρονικά η εφαρμογή του πλαφόν στο μέγιστο περιθώριο κέρδους των επιχειρήσεων που παράγουν ή εμπορεύονται προϊόντα κρίσιμα για τη διατροφή και την αξιοπρεπή διαβίωση του καταναλωτή. Τα μέτρα αυτά εξειδικεύθηκαν περαιτέρω με την Υπουργική Απόφαση με τίτλο «Περιστολή φαινομένων αθέμιτης κερδοφορίας. Καθορισμός της διαδικασίας ελέγχου και της επιβολής κυρώσεων των παρ. 4 και 5 του άρθρου 54 του ν. 5045/2023, κλιμάκωση των προστίμων, εξειδίκευση των κατηγοριών των αγαθών που είναι απαραίτητα για τη διατροφή και τη διαβίωση των καταναλωτών και άλλες λεπτομέρειες που αφορούν στην εφαρμογή του ιδίου άρθρου» (Β' 5058).

Σχετικά με το έβδομο ερώτημα, σας γνωρίζουμε ότι, όσον αφορά στη διερεύνηση των προθέσεων της Κυβέρνησης προκειμένου για τη μείωση του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) στα είδη διατροφής, σας γνωρίζουμε ότι το μέτρο αυτό σε όσες περιπτώσεις εφαρμόστηκε στο παρελθόν είχε ελάχιστες θετικές συνέπειες για τους καταναλωτές. Ειδικότερα, το μέτρο αυτό είναι ελάχιστα κατάλληλο για τη βελτίωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών ιδίως για τους ακόλουθους λόγους:

α) Ο Φ.Π.Α. είναι ένας φόρος που διασπείρεται στο σύνολο της αλυσίδας παραγωγής, μεταφοράς και πώλησης των τελικών προϊόντων στον καταναλωτή. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται ότι η ενδεχόμενη μείωσή του θα ευνοήσει πρωτίστως το σύνολο των επιχειρήσεων που εμπλέκονται στην παραγωγή, μεταφορά και πώληση του προϊόντος αφού αναμένεται να αξιοποιήσουν τη μείωση αυτή ως ένα μέσο της βελτίωσης της κερδοφορίας τους. Άλλωστε η τιμή ενός προϊόντος στην αγορά εξαρτάται πρωτίστως από τη ζήτηση που έχει, τα χαρακτηριστικά της ζήτησης (ελαστική/ανελαστική), την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών και τις τιμές των ανταγωνιστικών προϊόντων. Στο μέτρο που οι ως άνω παράμετροι δεν διαφοροποιούνται οι παραγωγοί προϊόντων, οι μεταφορείς, οι μεσάζοντες, οι χονδρέμποροι και οι λιανέμποροι έχουν χαμηλό κίνητρο να μειώσουν τις τιμές τους και, συνεπώς, αναμένεται να αξιοποιήσουν τη μείωση του Φ.Π.Α. για να αυξήσουν το περιθώριο κέρδους τους. Ένα μόνο μικρό ποσοστό της μείωσης του Φ.Π.Α. αναμένεται να φτάσει στον τελικό καταναλωτή.

β) Ο Φ.Π.Α. είναι έμμεσος φόρος που σχετίζεται στενά με το επίπεδο (τον όγκο) της κατανάλωσης. Η μείωσή του συνεπώς θα ευνοούσε αναλογικά περισσότερο όσους αγοράζουν μεγαλύτερες ποσότητες προϊόντων διατροφής και κυρίως νοικοκυριά μεγαλύτερου εισοδήματος αλλά και επιχειρήσεις παρασκευής γευμάτων (καταστήματα εστίασης, catering κ.λπ.). Αντίθετα οι καταναλωτές με χαμηλότερα εισοδήματα θα ευνοούνταν πολύ λιγότερο από την εφαρμογή του μέτρου.

γ) Η μείωση του Φ.Π.Α και των ειδικών φόρων κατανάλωσης αναφέρεται συχνά ως μία εύκολη «μαγική» λύση για την αντιμετώπιση της ακρίβειας, ωστόσο δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ ως μέτρο από καμία πολιτική δύναμη που έχει εμπλακεί στη διακυβέρνηση της χώρας και που επικαλείται το μέτρο αυτό, ακριβώς επειδή εκτός από αναποτελεσματικό στην πράξη είναι επιζήμιο για τη δημοσιονομική ισορροπία του κράτους.

Για τους ως άνω λόγους η Κυβέρνηση έχει επιλέξει, κατά τη διάρκεια της πληθωριστικής κρίσης, να μην εφαρμόσει το μέτρο της μείωσης του Φ.Π.Α. στα είδη διατροφής και να αξιοποιήσει προσφορότερες μεθόδους για την απευθείας και αδιαμεσολάβητη ενίσχυση των καταναλωτών και ιδίως των πολιτών με χαμηλότερα εισοδήματα, όπως μέσω της επιδότησης των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος των καταναλωτών, την πρόβλεψη ειδικών επιδομάτων για τους καταναλωτές με χαμηλότερες οικονομικές δυνατότητες αλλά και την εκκίνηση πρωτοβουλιών όπως το «καλάθι του νοικοκυριού», η «μόνιμη μείωση τιμής» και η καταπολέμηση των πλασματικών εκπτώσεων, προκειμένου οι καταναλωτές να προστατευθούν, στο μέτρο του εφικτού, από τις διαρκείς ανατιμήσεις που οφείλονται στην παγκόσμια πληθωριστική κρίση

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος του Τμήματος Εξυπηρέτησης
Κοινού και Πρωτοκόλλου

Κ.Α.Α.
ΜΠΙΛΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού Ανάπτυξης
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εμπορίου
3. Γενική Διεύθυνση Αγοράς και Προστασίας Καταναλωτή
4. Διεύθυνση Εμπορικής Επιχειρηματικότητας